

derfor holdt det for rigtigt, ret at bestinde mig paa og at udtale, at der dog er en Feil ved det Regnestykke. Og det er den, at eet eller to Hovedmomenter lige fra Begyndelsen af slet ikke ere tagne med, at Opgaven er stillet inden visse Grænser, som man ikke ganske kan friskjende for at være lidt vilkaarlige. Jeg skal tillade mig at paapege disse to Punkter.

Det forekommer mig, og derom ville da Alle være vidende, at den Forandring, der siden 1845 er begyndt at indføres, først ved nogle af vore lærde Skoler, og dernæst er bestemt at gjenneføres om muligt ved alle, den gaaer især ogsaa ud paa at gjøre de enkelte Skoler større, og det saavel i Henseende til Fregvents, som ogsaa i Henseende til Omfanget af det, man deri skal syse med, idet man i deres Afgangsklasse har optaget Endeel af det, som hidtil var forbeholdt Universitetet. Jeg skal ikke indvende Noget imod, hvad der kan siges for, nu uden videre at forudsætte denne Plan som noget Givet, at nemlig denne Foranstaltning fra først af er truffet i en tidligere Tid, for hvilken der ikke kan paahvile nogen Cultusminister noget Ansvar. Jeg skal heller ikke nægte, at, efterat den først var indført ved nogle Skoler, og man dernæst meente, at Erfaringen med dem talte for at blive ved efter de engang opstillede Principer ogsaa ved Behandlingen af de øvrige, saa maatte vel ogsaa Cultusministeren idetmindste juridisk være fuldstændigt berettiget til at blive ved at arbejde frem efter disse Principer. Men, denne juridiske Berettigelse uagtet, forekommer det mig rigtignok, at det havde været ønskeligt og vilde blevet velgjørende for Fædrelandets lærde Underviisningsvæsen, om man dog i den Henseende ikke havde været saa fuldkommen decideret, om man blandt Andet havde givet sig lidt mere Stunder med Hensyn til Erfaringsprøven paa, hvorvidt, hvad der var indført i nogle Skoler, virkelig ogsaa passende kunde indføres i Almindelighed, om man havde oppebjet en lille Smule mere Spor af, hvad Frugter det sikkert kunde forudsættes at ville medføre, og taget sig lidt mere iagt for den Forbering, hvorved man til de gode Frugter, som det kunde synes at have bragt, ogsaa kom til at regne Virkningen af andre Foranstaltninger og

Forhold, af nye begavede Personligheders Indtræden i denne Virksomhed og saa fremdeles. Det forekommer mig fremdeles ogsaa at være et Punkt, som derved maatte komme under særskilt Overveelse, hvorledes, naar nu Universitetet er fritaget for en betydelig Deel af, hvad Arbejde der hidtil var henvist til samme, og dette lægges paa de lærde Skoler, — og det, som det senere vil vise sig, ikke uden at de lærde Skoler derfor kræve Erstatning af Staten — hvorledes saa denne Forøgelse af Ditum paa anden Maade og ved anden Virksomhed kommer igjen i Henseende til Universitetets Virksomhed. Jeg tilstaaer nemlig, at det er mig aldeles ubekendt — det være langt fra mig derfor at betyde, at det finder Sted —, men jeg ønskede dog, at der i Regnestykket ogsaa havde været medtaget en Paavikning af, at, alt efter som Universitetet frigjordes for disse Ting, saa kunde og vilde Universitetet paatage sig en ny Kredb. af Virksomhed, og saa var Staten betænkt paa at opfordre det dertil. Det forekommer mig endvidere, medens jeg ikke kan ansee Erfaringen for tilstrækkelig lang og sikker, hvad de gode Frugter af Skolernes Forandring angaaer, at derimod disse saa Aars Erfaringer tilstrækkeligen have peget hen til, at der ogsaa er at vente adskillige skadelige Frugter af den Foranstaltning, som i de senere Aar er truffen, og som nu stadigt gjenneføres med Hensyn til de lærde Skoler. Jeg regner dertil navnlig deres forøgede Kostbarhed. Thi det skal vist enhver, som kjender Noget til, hvad der er foregaaet med vore Skoler i det sidste Decennium, være enig med mig i, at Bekosteligheden er stegen i et Forhold, der ingenlunde tilfredsstillende kan forklæres, enten ved denne lille Smule forøgede Fregvents, eller derved, at det var nødvendigt at danne en Klasse mere, saaledes som Tingene nu ere indrettede. Det skal vist ikke kunne nægtes, at der i den Tid, man har fulgt den nye Plan, er kommet et Præg af Fornæmhed over vort lærde Skolevæsen (Hør!), hvorved det har faaet Udseende af, at der i enhver Provinds i Landet tilsidst kun skulde blive i det Høieste een eller to, — de kunde vel vedblive at kalde sig Skoler, men jeg vilde dog hellere kalde dem Stiftelser, som nærmede sig til et